

ROMANIA
PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

Către Biroul permanent al Camerei Deputaților

În temeiul prevederilor art. 74 alin. (4) din Constituția României, republicată, și ale art. 92 alin. (1) din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat, vă înaintăm spre dezbatere și adoptare propunerea legislativă – LEGE pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției.

Solicităm adoptarea propunerii legislative în procedură de urgență, în baza art. 76 alin. (3) din Constituția României, respectiv a art. 115 alin. (1) din Regulamentul Camerei Deputaților.

În numele inițiatorilor:

Ilie-Dan Barna – Deputat USR

Stelian Ion – deputat USR

Silviu Dehelean – deputat USR

George-Edward Dircă – Senator USR

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției

La data de 20 octombrie 2018, Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept („Comisia de la Veneția”) din cadrul Consiliului Europei, întrunită la Veneția în cea de-a 116-a sesiune plenară, a adoptat Opinia nr. 924/2018 asupra amendamentelor la Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și Legea nr. 317/2004 privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, la solicitarea Comisiei de Monitorizare din cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.

Principalele probleme analizate au fost următoarele:

- statutul procurorilor și principiile inerente activității acestora;
- scopul controlului ierarhic al procurorilor și rolul ministrului justiției;
- noile proceduri de numire / revocare a judecătorilor și procurorilor de rang înalt;
- noile reguli privind exercitarea libertății de exprimare de către judecători și procurori;
- noile reguli privind răspunderea materială a judecătorilor și procurorilor;
- noua Secție pentru investigarea infracțiunilor din justiție;
- aspect legate de rolul și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii;
- riscul ca judecătorii și procurorii cu experiență să fie determinați să urmeze calea pensionării fără posibilitatea înlocuirii acestora într-un termen scurt sau mediu, diminuându-se astfel eficiența și independența întregului sistem judiciar;
- implicarea serviciilor secrete de informații în activitatea justiției din România.

Principalele recomandări exprimate au fost următoarele:

- reconsiderarea sistemului pentru numirea și revocarea procurorilor de rang înalt, inclusiv prin revizuirea prevederilor relevante din Constituție, în vederea creării condițiilor necesare pentru un proces neutru de numire și revocare, prin menținerea rolului unor instituții precum CSM și Președintele României, astfel încât să poată echilibra influența ministrului justiției;
- eliminarea restricției libertății de exprimare a judecătorilor și procurorilor;
- completarea prevederilor privind răspunderea materială a magistraților prin prevederea expresă a faptului că, în absența relei credințe și/sau a gravei neglijențe, magistrații nu sunt răspunzători pentru o soluție care poate fi reanalizată de o altă instanță; modificarea mecanismului acțiunii de recuperare astfel încât să se asigure că acesta se pune în mișcare dacă și după ce răspunderea magistratului a fost stabilită prin procedura disciplinară;

- reconsiderarea înființării Secției speciale pentru investigarea infracțiunilor din justiție; recurgerea la procurori specializați, dublată de măsuri procedurale eficiente de salvagardare, apare ca o alternativă potrivită sub acest aspect;
- reexaminarea, în vederea specificării mai exacte, a motivelor de revocare a membrilor CSM; eliminarea posibilității de revocare a membrilor CSM prin votul de neîncredere al adunării generale a parchetelor (inclusiv prin petiții);
- identificarea unor soluții care să asigure o participare mai efectivă a reprezentanților societății civile în cadrul CSM;
- abandonarea definitivă a schemei de pensionare anticipată a magistraților, dacă nu se constată că nu va avea un impact negativ asupra funcționării sistemului judiciar;
- asigurarea că măsurile de verificare a magistraților în sensul că nu au colaborat și nu colaborează cu serviciile secrete de informații sunt bazate pe criterii clar specificate și dublate de proceduri adecvate de salvagardare și de un drept de sesizare a unei instanțe judecătorești; identificarea unor modalități de consolidare a supervizării activității serviciilor secrete de informații.

Ulterior, tot la solicitarea Comisiei de Monitorizare din cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, Comisia de la Veneția a emis Avizul nr. 940/2019 cu privire la ordonanțele de urgență nr. 7 și nr. 12 de modificare a legilor justiției, prin care a reiterat criticile formulate în avizul precedent, constatând „că elementele cele mai problematice ale reformei din 2018, identificate în avizul din octombrie 2018, fie au rămas neschimbate, fie au fost agravate”. Dintre acestea, Comisia a pus accent, în mod deosebit, asupra soluțiilor legislative care vizează înființarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție, considerând că „aceasta riscă să constituie un obstacol în calea luptei împotriva corupției și a criminalității organizate”, precum și asupra celor referitoare la numirea procurorilor de rang înalt, cu privire la care a recomandat „elaborarea unui sistem de numire care să confere Secției de procurori a CSM un rol cheie și proactiv în procesul de numire a candidaților în funcții înalte de conducere în cadrul sistemului Ministerului Public”.

Modificările operate asupra legislației din domeniul justiției au făcut, de asemenea, obiectul analizei Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni, care, în urma solicitării formulate de Asociația Forumul Judecătorilor din România, a emis, în data de 25 aprilie 2019, un aviz [CCJE-BU(2019)4] referitor la situația independenței justiției din România.

Principalele recomandări au fost următoarele:

- eliminarea posibilității revocării membrilor aleși din CSM printr-un vot de neîncredere al adunărilor generale ale instanțelor;
- creșterea rolului reprezentanților societății civile în activitatea CSM;
- reformularea dispozițiilor referitoare la răspunderea materială a judecătorilor;
- desființarea secției speciale separate pentru infracțiunile comise de judecători;
- eliminarea dispozițiilor prin care se restrânge dreptul la liberă exprimare al judecătorilor.

Nu în ultimul rând, Comisia Europeană și-a exprimat, în repetate rânduri, convingerea că modificările aduse legilor justiției în perioada 2018-2019 marchează o veritabilă involuție față de cele constatate prin evaluările realizate în cadrul mecanismului de cooperare și verificare în anul 2017. Astfel, prin Raportul MCV din noiembrie 2018 a recomandat suspendarea imediată a punerii în aplicare a legilor justiției și a ordonanțelor de urgență subsecvente și revizuirea legilor justiției, ținând seama pe deplin de recomandările formulate în cadrul MCV, precum și de recomandările Comisiei de la Veneția și ale GRECO.

Ca urmare a faptului că nu s-a dat curs acestor recomandări, prin Raportul MCV din octombrie 2019, Comisia și-a exprimat regretul pentru faptul că „România nu a pus în aplicare recomandările formulate în noiembrie 2018, care erau în deplină concordanță cu pozițiile exprimate de celelalte instituții ale UE în această privință,” și a învederat că „recomandările respective trebuie puse în aplicare dacă se dorește repunerea procesului de reformă pe calea cea bună și reintrarea pe traiectoria încheierii MCV.”

Scopul prezentei propuneri legislative este acela de a implementa în mod corect și coerent recomandările organismelor internaționale antemenționate, prin modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, a Legii nr. 317/2004 privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, a Legii nr. 242/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției.

În numele inițiatorilor:

Ilie-Dan Barna – Deputat USR

Stelian Ion – deputat USR

Silviu Dehelean – deputat USR

George-Edward Dircă – Senator USR

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

L E G E

pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. I. – Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 3 se modifică și va avea următorul cuprins:

“(1) Procurorii se bucură de stabilitate și sunt independenți, în condițiile legii.

(2) Procurorii care se bucură de stabilitate pot fi mutați prin transfer, detașare sau promovare, numai cu acordul lor. Ei pot fi delegați, suspendați sau eliberați din funcție în condițiile prevăzute de prezenta lege.”

2. La articolul 4, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Judecătorii și procurorii sunt independenți unii față de ceilalți.”

3. La articolul 9, alineatul (3) se abrogă.

4. La articolul 16, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(3) Durata cursurilor de formare profesională a auditorilor de justiție este de 3 ani. În al doilea an de cursuri, auditorii urmează stagii de pregătire practică la instanțe și parchete. În ultimul an de cursuri, auditorii efectuează stagii de practică la cabinete de avocatură, penitenciare, precum și la alte instituții cu relevanță pentru pregătirea profesională. Instituțiile la care se efectuează stagiile de practică și durata acestora sunt stabilite de plenul Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea Institutului Național al Magistraturii, pentru fiecare ciclu de învățământ. Stagiile de practică sunt organizate pe baza unor protocoale de colaborare între Institutul Național al Magistraturii și instituțiile cu relevanță pentru pregătirea profesională.”

5. La articolul 22, alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Durata stagiului este de un an.”

6. La articolul 50, alineatul (3) se modifică și va avea următorul cuprins:

”(3) Pentru numirea în funcții de conducere, judecătorul și procurorul trebuie să aibă dreptul să funcționeze la instanța sau, după caz, parchetul la care urmează să fie numit în funcția de conducere.”

7. La articolul 50, alineatul (4) se abrogă.

8. La articolul 51, alineatele (1) și (2) se modifică și vor avea următorul cuprins:

“(1) La expirarea mandatului funcției de conducere, judecătorii sau procurorii pot ocupa, în condițiile prevăzute la art. 48 – 50, o altă funcție de conducere la aceeași instanță sau parchet, în condițiile legii, ori pot reveni în funcții de execuție la instanțele sau parchetele pe care le-au condus sau de unde provin.

(2) Revocarea din funcția de conducere a judecătorilor se dispune de Consiliul Superior al Magistraturii – Secția pentru judecători, din oficiu sau la propunerea adunării generale ori a președintelui instanței, pentru următoarele motive:

a) în cazul în care nu mai îndeplinesc cel puțin una dintre condițiile necesare pentru numirea în funcția de conducere;

b) în cazul exercitării necorespunzătoare a atribuțiilor manageriale privind organizarea eficientă, asumarea responsabilităților, comportamentul și comunicarea, dacă prin aceasta au prejudiciat grav instanța în care activează și/sau au perturbat semnificativ activitatea acesteia;

c) în cazul aplicării uneia dintre sancțiunile disciplinare prevăzute la art. 100 alin.(1) lit. b) – e) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare.”

9. La articolul 51, după alineatul (10) se introduce un nou alineat, alin. (11), care va avea următorul cuprins:

”(11) Actul de revocare se motivează și se comunică judecătorului sau procurorului față de care s-a luat măsura revocării. Alin. (9) și (10) se aplică în mod corespunzător.”

10. Articolul 54 se modifică și va avea următorul cuprins:

“(1) Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prim-adjunctul și adjunctul acestuia, procurorul șef al Direcției Naționale Anticorupție, adjunctii acestuia, procurorii șefi de secție ai acestor parchete, precum și procurorul șef al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și adjunctii acestuia sunt numiți de Președintele României, la propunerea ministrului justiției, cu avizul conform al Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, dintre procurorii care au o vechime minimă de 10 ani în funcția de judecător sau procuror, pe o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea reînvestirii o singură dată.

(2) În vederea formulării propunerilor de numire în funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1), ministrul justiției organizează o procedură de selecție, pe baza unui interviu, în cadrul căruia candidații susțin un proiect privind exercitarea atribuțiilor specifice funcției de conducere pentru care și-au depus candidatura. În vederea asigurării transparenței, audierea candidaților se transmite în direct, audiovideo, pe pagina de internet a Ministerului Justiției, se înregistrează și se publică pe pagina de internet a ministerului.

(3) Dispozițiile art. 48 alin. (10) – (12) se aplică în mod corespunzător.

(4) Revocarea procurorilor din funcțiile de conducere prevăzute la alin. (1) se face de către Președintele României, la propunerea ministrului justiției, care se poate sesiza din oficiu, la cererea adunării generale, sau, după caz, a procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție ori a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție sau al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, cu avizul conform al Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, pentru motivele prevăzute la art. 51 alin. (2), care se aplică în mod corespunzător.

(5) Dispozițiile art. 51 alin. (8) – (11) se aplică în mod corespunzător.

(6) De la data încetării mandatului funcției de conducere, procurorii prevăzuți la alin. (1) își redobândesc gradul profesional de execuție și salarizarea corespunzătoare acestuia avute anterior sau pe cele dobândite ca urmare a promovării, în condițiile legii, în timpul desfășurării activității în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, al Direcției Naționale Anticorupție ori al Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.”

11. La articolul 96, alineatele (7) și (8) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(7) În termen de două luni de la comunicarea hotărârii definitive prevăzute la alin. (6), Ministerul Finanțelor Publice va sesiza Inspekția Judiciară pentru a verifica dacă eroarea judiciară a fost cauzată de săvârșirea unei abateri disciplinare.

(8) Statul, prin Ministerul Finanțelor Publice, exercită acțiunea în regres împotriva judecătorului sau procurorului în termen de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii a dispus sancționarea disciplinară a magistratului pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență în legătură cu săvârșirea erorii judiciare cauzatoare de prejudicii.”

Art. II. – Articolul V din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 92/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul justiției, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 874 din 16 octombrie 2018, aprobată cu modificări prin Legea nr. 239/2019, se abrogă.

Art. III. – La articolul I punctul 142 din Legea nr. 242/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 868 din 15 octombrie 2018, dispozițiile referitoare la art. 82 alin. (3) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor republicată, cu modificările și completările ulterioare, se abrogă.

Art. IV. – Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 64, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) În efectuarea și supravegherea urmăririi penale, precum și în soluțiile dispuse, procurorul este independent, în condițiile prevăzute de lege. Procurorul poate contesta la Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cadrul procedurii de verificare a conduitei judecătorilor și procurorilor, intervenția procurorului ierarhic superior, în orice formă, în efectuarea urmăririi penale sau în adoptarea soluției.”

2. La articolul 79¹, alineatul (9) se modifică și va avea următorul cuprins:

”**(9)** Procurorii numiți în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism pot fi revocați prin ordin al procurorului șef al acestei direcții, cu avizul Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cazul aplicării uneia dintre sancțiunile disciplinare prevăzute la art. 100 lit. b) – e) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare.”

3. La articolul 87, alineatul (8) se modifică și va avea următorul cuprins:

”(8) Procurorii numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție pot fi revocați prin ordin al procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție, cu avizul secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cazul aplicării uneia dintre sancțiunile disciplinare prevăzute la art. 100 lit. b) – e) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare.”

4. Articolele 88¹ – 88⁹ se abrogă.

Art. V. – Legea nr. 317/2004 privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 628 din 1 septembrie 2012, cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 44, alineatul (3¹) se abrogă.

2. Articolul 55 se modifică și va avea următorul cuprins:

„(1) Revocarea din funcția de membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii se poate dispune oricând în timpul mandatului, în următoarele cazuri:

a) persoana în cauză nu mai îndeplinește condițiile legale pentru a fi membru ales al Consiliului Superior al Magistraturii;

b) persoanei în cauză i-a fost aplicată o sancțiune disciplinară din cele prevăzute de lege pentru judecători și procurori, cu excepția avertismentului, iar măsura a rămas definitivă.

(2) Secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii constată incidența uneia dintre ipotezele prevăzute la alin. (1), la sesizarea majorității judecătorilor care compun Secția pentru judecători sau, după caz, a majorității procurorilor care compun Secția pentru procurori, precum și la sesizarea unei adunări generale.

(3) Revocarea din funcția de președinte sau vicepreședinte, în caz de neîndeplinire sau îndeplinire defectuoasă a atribuțiilor prevăzute la art. 24 alin. (3) lit. a)-g), se propune de o treime din numărul membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și se dispune prin votul majorității Plenului Consiliului, în prezența a cel puțin 2/3 dintre membrii săi. Hotărârea Plenului se redactează în cel mult 20 de zile și se comunică de îndată.

(4) Hotărârea de revocare poate fi atacată cu contestație în termen de 15 zile de la comunicare, la Secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Contestația se judecă în complet format din 3 judecători. Introducerea contestației suspendă de drept executarea hotărârii. Hotărârea prin care se soluționează contestația este definitivă.”

3. La articolul 65, alineatele (2) - (4) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(2) Inspekția Judiciară este condusă de un inspector-șef - judecător, ajutat de un inspector-șef adjunct - procuror, numiți prin concurs organizat de Consiliul Superior al Magistraturii.

(3) Inspecția Judiciară acționează potrivit principiului independenței operaționale, îndeplinind, prin inspectori judiciari numiți în condițiile legii, atribuții de analiză, verificare și control în domeniile specifice de activitate.

(4) Normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție se aprobă, la propunerea inspectorului-șef, prin regulament adoptat prin hotărâre a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.”

4. La articolul 67, alineatele (1), (3) și (5) se modifică și vor avea următorul cuprins:

„(1) Inspectorul-șef și inspectorul-șef adjunct sunt numiți de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii dintre inspectorii judiciari în funcție, în urma unui concurs care constă în prezentarea unui proiect referitor la exercitarea atribuțiilor specifice funcției de conducere respective, urmărindu-se competențele manageriale, gestiunea eficientă a resurselor, capacitatea de a-și asuma decizii și responsabilități, competențele de comunicare și rezistența la stres.

(3) Organizarea concursurilor pentru ocuparea posturilor de inspector-șef și inspector-șef adjunct se anunță cu cel puțin 3 luni înaintea datei acestora.

(5) Inspectorul-șef și inspectorul-șef adjunct pot fi revocați din funcție de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a atribuțiilor manageriale. Revocarea se dispune pe baza raportului anual de audit prevăzut la art. 68.”

5. La articolul 69 alineatul (1), litera a) se modifică și va avea următorul cuprins:

„a) desemnează, dintre inspectorii judiciari, directorii de direcții, în baza unei proceduri în care sunt evaluate proiectele de management specifice fiecărui post, astfel încât să asigure coeziune managerială, competență profesională și comunicare eficientă. Mandatul acestora încetează odată cu mandatul inspectorului-șef.”

6. Articolul 74¹ se abrogă.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 alin. (1) și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

Președintele Camerei Deputaților,

Președintele Senatului,